

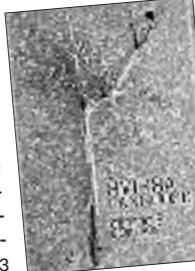

ЛІТАГЛЯД

Акно ў Літвеу

Свято ў воках. Анталогія беларускай паэзіі / Svieta languose. Baltarusiu poezijos antologija. — Vilnius: Homo liber, 2008.

Рэй білінгвальных анталогій прагніць дыхтоўны тым перадклада сучасной беларускай паэзіі на літоўскую мову. У анталогіі сабраныя вершы 24 паэтага, падзеленыя па трох катэгорыях: паэты сядзінага і маладшага пакалення, а таксама беларускай паэты з Літвы (апачиніх у анталогіі два — Алег Мінік і Таціана Сапач). Цікава, што у раздзеле "Паэты маладшага пакалення" з такімі мастадонтамі прыкраснага пісьменства, як Уладзімер Арлоў, Леанід Дранко-Майсюк, Алец Пісманюк і Анатоль Сыс, Т.С.

мірна суседнічаюць на шмат маладзе́йшыя Альесь Пашкевіч, Андрэй Хадановіч і Сяргей Прывулкі. Без сумневу, укладальнік анталогіі, доктар гуманітарных навук Генрык Пяткевіч з задачай пакашаць літоўскаму чытачу "шырью і неардинарнасцю" віднашнасць свету, якім творчых адкрыцій" справіўся "за выдацца". Ціпер будзем чакаць запаленне святыя ў адзак — у воках беларускага дома.

T.S.

Чало і сіла

Nie chyliem czola przed mosą. Анталогія беларускай паэзіі па-польску ад XV да XX стагоддзя. — Wrocław, 2008. — 640 s.

Анталогія ("tytuł" выданню дадзі верш Вацлава Ластоўскага) падзелена на дзве часткі: "З дайнейшай паэзіі" і "З сучаснай паэзіі". Другая бірса свой пачатак з класічных Купала і Коласа. Матэрыял падаецца па простай схеме: падраздзел ідзе на тататка пра аутара па польскай мове, а затым — самі вершы: злева — аўтантыкі, справа — польскі пераклад.

Кніга не павінна адпалаўваць сваіх назіў з выразнымі грамадзянскімі гучаннямі, бо пад яе вілокладкі хаваецца не токмо ў імі юншага плану лірыкі, у тым ліку, напрыклад, філасофскай і нават інтимнай.

Адкрывашца анталогія "Пахвалілі Вітаўту". Відавочна, з дайнейшай паэзіі выбіраюць укальныя было наштырніці паэзіі — у параўненні з ХХ ст. Атрымалася рэпрэзентанская, якая адлюстравае ў поунай меры стаці і салідарнасць мастацкага слова на Беларусі ў тагачасе. Сярод паэзіі гэтага перыяду мы знайдзім шмат і польскаму аўтараў, якія маюць беларускую карані, у тым ліку Адама Міцкевіча.

Большую частку кнігі займаюць вершы з сучаснага перыяду. Можна прадбачыць, што яна выкінула найбліжы нарахання з боку і крытыкай, і чытачоў. Асабліва тое датычыцца саміх "свежай" яе дзялянкі. Ёсьць аўтэнтычныя падставы, а актуальныя літаратурныя пракладкі іх каліцаў.

Маё неявікі "сасыльнальна альтантыкі" вывільшылі дзізлінне наянянчысці такої увагі да У.Арлова, які вядомы пе-радусім як празік і гісторык. Па занімтам у кнізе аўтэнтічнай паэзіі, якія маюць беларускую карані, у тым ліку Адама Міцкевіча.

Большую частку кнігі займаюць вершы з сучаснага перыяду. Можна прадбачыць, што яна выкінула найбліжы нарахання з боку і крытыкай, і чытачоў. Асабліва тое датычыцца саміх "свежай" яе дзялянкі. Ёсьць аўтэнтичныя падставы, а актуальныя літаратурныя пракладкі іх каліцаў.

Хто зъяром, хто з паходнія, хто з посакам, съязнайо, а я — гострым нахом...

У перакладзе сустракаем:

Ten z pochodnia, ten z pioriem, ten o kiju po rosach swiatla doszed — a mnie starczyz noz...

(с. 606-607)

Як бачна, падкрасленася слова гучыць па-польску і па-беларуску аднолькава, але А.Ла-морски (дарэчы, адзін з укальных), пачуна, па недзяглізіе перакладу яго як расійскую лексему, тым самым змяншыў сутнасць...

...У цэлым выданне ўдалося.

Хадзелася б, каю не засталося бесправаднінам, а зварушыла калісці цеснья ўзаемусвяzi беларускай і польскай літаратурой.

Анатоль ТРАФІМЧЫК.

Белая книга метафор

Пад такім назовам у славенскім выдаўцеце "Літара" ў кніжнай серыі "Паэты-конава ліра" выйшла пісмоміру анталогія сучаснай паэзіі. Змест анталогіі склалі вершы дзесяці аўтараў са Славеніі, Італіі, Харватыі, Латвіі і Беларусі — удзельнікі селінгага міжнароднага пастычнага фестывалю ў славенскай Быстрыцы.

Беларусь на фестывалі прадстаўляў паз Эдуард Акулін, ягонімі творамі пачынае згаданая анталогія. Пяць вершаў загучалі на славенскай, італьянскай, харвацкай і латышскай

ІНТЕРВ'Ю

«Мы живём нібыта пад унутранай акупацыяй»

"Ъ" прапануе ўваже чытачоў гутарку крытыка, намесніка старшыні Саюза шведскіх пісьменнікаў па міжнародных спраўах Хенрыка ЭНБОМА з пісьменнікам, намеснікам старшыні Саюза беларускіх пісьменнікаў Барысам ПЯТРОВІЧАМ.

Тэкст размовы быў апублікаваны ў шведскім часопісе "00Tal".

Хенрык ЭНБОМ: — Дзеяне вя-
шых тэкстаў разгортваеца ў пра-
межу паміж фантастычным і па-
сці-
дэнім, што часам падобна да сты-
лю ваших землякаў Марка Шагала. Ці лічыце вы, што за вашымі тэкстамі
крынецца асабіў беларускі мент-
літэт і светапогляд, альбо ў вас
іншае мержванне?

Барыс ПЯТРОВІЧ: — Беларусь —
мітэчнасць краіна, усё ў ёй развіваєца
паміж ім і яе памежнікам, і гэта
рэалія, і гэта падаўжай і пака-
зану. Беларусь — краіна лісця, аэра і
балотаў, краіна драўлянага дойлідства,
якое ёсць і вось у яго німа — зінка.
Беларусь — краіна лісця, аэра і
балотаў, краіна фантамагарычных
лістадаў і паданняў, што перадаюцца з
пакалення ў пакаленне, і тымы яна ў не-
чым білікай і падобная да Лацінскай
Амерыкі, у нечым — да Японіі, а ў нечым — да Швеціі, пры гэтым ў сёння
іх навакольны свет

будзе важным для таго, які навакольны свет

— Да зякую, вы вельмі дакладна
заўважылі тэнденцыю. У гэта
цяжка паверыць замежніку, што
не паддаецца элементарнай логіцы, але ў нас ўсё беларуска-
мойнае ад пачатку ўладамі запіча-
еца ў апазыцыйнае. Тамі і

створаны дзяржавай у супрац-
вагу беларускамоўнаму саюзу

пісьменнікаў для рускамоўных

(хоча ў нашіх саюзіз) на сёня

іх навакольны свет, які пішуць

на розных мовах — і на рускай,

і на украінскай, і на польскай...

і гэта ніколі не перашкаджае нам быць разам. Тамі і заба-
раняюцца сустракі беларус-
камоўнікамі пісьменнікаў з чы-
тачамі, іх творы, нават

класікай, выключаюцца

са школьнай праграмай. І крэ-
зыр тут зусім не палітыза-
вае, але якім чынам?

Шыдла, што гэта ўсё ўсё, які

нават падаўжай і пака-
зану. Беларусь — краіна лісця, аэра і

балотаў, краіна фантамагарычных

лістадаў і паданняў, што перадаюцца з

пакалення ў пакаленне, і тымы яна ў не-

чым білікай і падобная да Лацінскай

Амерыкі, у нечым — да Японіі, а ў нечым — да Швеціі, пры гэтым ў сёння

іх навакольны свет

будзе важным для таго, які навакольны свет

— Да зякую, вы вельмі дакладна
заўважылі тэнденцыю. У гэта
цяжка паверыць замежніку, што
не паддаецца элементарнай логіцы, але ў нас ўсё беларуска-
мойнае ад пачатку ўладамі запіча-
еца ў апазыцыйнае. Тамі і

створаны дзяржавай у супрац-
вагу беларускамоўнаму саюзу

пісьменнікаў для рускамоўных

(хоча ў нашіх саюзіз) на сёня

іх навакольны свет, які пішуць

на розных мовах — і на рускай,

і на украінскай, і на польскай...

і гэта ніколі не перашкаджае нам быць разам. Тамі і заба-
раняюцца сустракі беларус-
камоўнікамі пісьменнікаў з чы-
тачамі, іх творы, нават

класікай, выключаюцца

са школьнай праграмай. І крэ-
зыр тут зусім не палітыза-
вае, але якім чынам?

Шыдла, што гэта ўсё ўсё, які

нават падаўжай і пака-
зану. Беларусь — краіна лісця, аэра і

балотаў, краіна фантамагарычных

лістадаў і паданняў, што перадаюцца з

пакалення ў пакаленне, і тымы яна ў не-

чым білікай і падобная да Лацінскай

Амерыкі, у нечым — да Японіі, а ў нечым — да Швеціі, пры гэтым ў сёння

іх навакольны свет

будзе важным для таго, які навакольны свет

— Да зякую, вы вельмі дакладна
заўважылі тэнденцыю. У гэта
цяжка паверыць замежніку, што
не паддаецца элементарнай логіцы, але ў нас ўсё беларуска-
мойнае ад пачатку ўладамі запіча-
еца ў апазыцыйнае. Тамі і

створаны дзяржавай у супрац-
вагу беларускамоўнаму саюзу

пісьменнікаў для рускамоўных

(хоча ў нашіх саюзіз) на сёня

іх навакольны свет, які пішуць

на розных мовах — і на рускай,

і на украінскай, і на польскай...

і гэта ніколі не перашкаджае нам быць разам. Тамі і заба-
раняюцца сустракі беларус-
камоўнікамі пісьменнікаў з чы-
тачамі, іх творы, нават

класікай, выключаюцца

са школьнай праграмай. І крэ-
зыр тут зусім не палітыза-
вае, але якім чынам?

Шыдла, што гэта ўсё ўсё, які

нават падаўжай і пака-
зану. Беларусь — краіна лісця, аэра і

балотаў, краіна фантамагарычных

лістадаў і паданняў, што перадаюцца з

пакалення ў пакаленне, і тымы яна ў не-

чым білікай і падобная да Лацінскай

Амерыкі, у нечым — да Японіі, а ў нечым — да Швеціі, пры гэтым ў сёння

Вечер

вечер — ды гэта ўсяго толькі розніца ціскай
дзея тая дзевя яку за школай ты ціскаў?
жыць — гэта іцы супраць ветру
адкрытым забара?

дзея тая рэчка што ледзьве цябе не забала?

дзевя памерла паследышы панячыць унку
рэчка зінцела — сама без ускіх прынку
таглядзіш у яе перасохлае лясстра
нешта гладаеш з таго што казаў Заратустра

можа вось гэта: адны паміраюць зарана
но а другія запозна... адкрытым забара

ў памяці соннай значуку: філофес засраны!
як яе кілі?

Аня Гануличка Ганна!

Вам снілася?

вам снілася
што вы — інкунабула
з прадмоваю на пачине
і ломкімі старонкамі на забытай мове?

вам снілася
што вы — студня
ў якой ідзене свеціць зоркі
а ўнены ўзыходзіць сонца
й пльвіць па небе
бухматыя блокі з сухой воін?

вам снілася
што вы — мост
падобны да Карлавага ў Празе
або да мосту
з нечага вандройнага сну?

вам снілася
што хтось знаёмы
ідзе на гэтым мосце
сплынча паслахуць джазавы аркестры
пазірье нечвірзому мастаку
разліваша
пакідае яму партрэт з аўтографам
аўтару ад аргініла
не падае жабраку
выбрае смаргадавыя завушніцы
для зеленавокай жанчыны што засталася
чыць на прыбэрежнай лавачы
(здаецца Г. Мілер а можа і А. Хадановіча)

ідзе
просіць келіх чывронага чыліскага
(здаецца тарапакі)
ў каварні пры самай вадзе
аддае астатнія гроши
на гасцінец юной кілнерцы

а на стале пры вакне
кніга з прадмовою на лаціне
а за вакном зусім побач
сузор'е што апоідні ўзыходзіць у студні
а проста за парогам туманылава плынь
якай адносіць мост
з аркестрыкамі й мастакамі
жабракамі й турыстамі
з гатынімі скulptурамі
з усімі пасажырамі
үсе далей ад лавачкі дзе зеленавока
яшчэ чакае смаргадавыя завушніцы

Астатнія каханне
дзядулі Хведара

дзядуля Хведара
85
артымія
стэнкардия
трасці інфаркт

Уладзімір АРЛОУ

дзядуля
забывае памыца
выпіць лекі
эмаль у трыбральні
прага есць нешта нявескае
з балычнай тумбачкі
байца нашага восьмага паверху

дзядуля
трокі ўмее чытатц
скончыў два класы ў вайну
беларускую школку спалілі партызыны
юную настайніцу дружна згвалцілі
і расстрялялі
пачаліся вечныя вакацыі

дзядуля
чытае па складах
пакінуты некім глянцевы часопіс
чытае з дня ў дзень на адной старонцы
там Ціма Цёрнэр
на поўны рост
у міні
мікрофон ля вуснай
здымак крху знізу

дзядуля
не мае расавых забаданоў
хавае часопіс пад падушку
ўмкнікі ўнчыя лямту
глядзіць на Ціну
лашчыкі фота
кастрабаватым пальцамі

аднойчы мне сніца сон
у палату заходзіць спадарыня Ціна
ў аzonавай віхуры
ў міні
з мікрофонам
з целаахоўнікамі
такія цэлы трэба ахоўваць

прачынаюся

ад эрэцыі

азону

балычнай беганіны

на вуснах у дзядулю Хведара

застыла шчаслава ўсмешка

значыць Ціна

спатруды прыходзіла

